

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende Kommissionens grønbog om anvendelsen af EU-lovgivningen om frihedsberøvelse på det strafferetlige område

Justitsministeriets sagsnr. SJ-STD-951JKL

Uagtet, at Danmark har et forbehold for EU-regulering af retlige anliggender og uagtet, at konkrete retsfor skrifter på dette område skal underkastes en nærmere analyse i forhold til nærhedsprincippet, finder Retspolitisk Forening det særdeles værdifuldt, at der tilvejebringes et overblik over lovgivning og praksis i de enkelte medlemslande med henblik på styrkelse af mistænkte eller tiltalte proceduremæssige stilling og rettigheder i straffesager.

Danmark skal formentlig i den kommende 4 års regeringsperiode ved en folkeafstemning tage stilling til forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender. En grundig analyse af en række strafferetlige og strafprocessuelle spørgsmål forekommer væsentlige som forudsætninger for en kommende debat om dette forbehold forud for en folkeafstemning.

Kommissionens grønbog stiller en række spørgsmål om dansk lovgivning og praksis, hvis besvarelse Retspolitisk Forening forventer, at de danske retshåndhævende myndigheder bidrager med. Foreningen skal derfor begrænse sine bemærkninger til eksempler på forhold, der ikke umiddelbart er omfattet af affattelsen af de stillede spørgsmål samt til forhold i den danske retsplejelov, der er mulige konsekvenser af frihedsberøvelse af mistænkte eller tiltalte eller i øvrigt egnede til at svække disses retlige positioner.

Varetægtsfængsling:

Foreningen finder det positivt, at Kommissionen tager udgangspunkt i EMRK artikel 5, stk. 1, der er inkorporeret i dansk ret. Det skal her bemærkes, at Kommissionen tilsyneladende ikke er opmærksom på muligheden for isolation under varetægtsfængsling, der i Danmark kan udstrækkes over lange tidsperioder. Foreningen finder, at en nærmere undersøgelse af dette forhold ikke mindst set i forhold til FN's torturprotokol vil være af betydelig værdi.

Det skal dog bemærkes, at isolation under varetægtsfængsling i de senere år er reduceret noget. Ikke desto mindre er det stadig hyppigt forekommende, at varetægtsfængsling sker i isolation af hensyn til sagens opklaring jf. retsplejelovens §§ 770a-770e, hvilket vi under hensyn til de veldokumenterede psykiske skadevirkninger på personer, som har været i isolationsfængslet, finder kritisabelt. Isolation bør afskaffes, idet brev- og besøgskontrol mv. må betegnes som fuldt tilstrækkelige indgreb til opnåelse af det legitime tilsigtede formål.

I øvrigt skal foreningen påpege, at anvendelsen i Danmark af varetægtsfængsling i det hele taget må betegnes som alt for udbredt. En konkret sammenligning mellem de involverede lande er derfor yderst velkommen, herunder en opdeling på de forskellige faser i en straffesag (efterforskning, efter tiltalerejsning, under hovedforhandlingen og efter endelig dom).

Forsvarets stilling:

Det skal tillige bemærkes, at der eksisterer en vidtgående adgang til at afskære en sigtet og hans forsvarer fra aktindsigt i de dokumenter og oplysninger, der foreligger eller senere fremkommer i sagen, jf. retsplejelovens § 729c. Herudover kan retten overfor en tiltalt foreskrive hemmeligholdelse af et vidnes navn, stilling og bopæl, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet, jf. retsplejelovens § 856, stk. 2. Foreningen finder, at sådanne bestemmelser er stærkt betænkelige, hvorfor det nærmere bør undersøges, hvorledes retstilstanden på dette område er i de øvrige medlemslande.

Det samme gælder anvendelse af de såkaldte forsvarerpålæg, hvor en forsvarer får forbud mod at gennemgå den eller de pågældende sagsakter med sin klient.

Endelig bør retsplejelovens - og den ifølge retspraksis - nærmest uden undtagelse gældende hovedregel om, at en sigtet person ikke må få udleveret kopi af akterne i sagen mod ham selv, medens den verserer, men er henvist til at læse dem under opsyn af sin forsvarer, sammenholdes med de tilsvarende regler i andre lande - med henblik på en snarlig ændring af denne besynderlige danske særregel.

Støtte til Europarådet og medlemslandenes indsats for at anvende standarderne for gode forhold under frihedsberøvelse:

Efter foreningens opfattelse ville en væsentlig forøgelse af de finansielle midler til Europarådet, herunder til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, være et helt afgørende faktor. De alt for lange sagsbehandlingstider ved EMD betyder, at mange potentielle klagere på forhånd giver op. Også en markant forbedring af fri proces-ordningerne, både i Europarådssammenhæng og på nationalt plan, ville kunne støtte bestræbelserne for en større overholdelse af standarderne.

Som forholdene er i dag giver mange potentielle klagere simpelthen op på forhånd.

Derudover siger det sig selv, at de nationale finanslove og sociale reguleringer har en meget direkte effekt på det her omhandlede spørgsmål.

København, d. 13. november 2011

Bjørn Elmquist
formand

Leif Hermann
medlem af bestyrelsen